

MAAKUNNAN
MAINIOT
KYLÄT

OPAS KYLÄSUUNNITELMAN KOKOAMISEEN

Maakunnan Mainiot Kylät/Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry

Pyhäjärventie 372

86810 Pyhäjärvi

www.mainiotkylat.fi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Sisällys

ARVOISA KYLÄTOIMIJA	3
KYLÄSELVITYS.....	5
KYSELY KYLÄLÄISILLE.....	5
HISTORIA.....	6
NYKYTILA.....	7
SIJAINTI.....	7
ASUKKAAT	7
PALVELUT	7
JÄRJESTÖT JA YHDISTYKSET	8
TEEMA, TAVOITTEET JA TOIMENPITEET	9
SWOT-ANALYYSI	9
TEEMA	10
<i>Turvallinen Kotikylä.....</i>	<i>10</i>
<i>Viihtyisä Kotikylä.....</i>	<i>10</i>
<i>Palveleva Kotikylä</i>	<i>11</i>
TAVOITTEET	12
TOIMENPITEET	12
KYLÄSUUNNITELMAN LAATIMINEN	13
PÄÄTÖS KYLÄSUUNNITELMAN KOKOAMISESTA.....	13
KYLÄKYSELY	14
KYLÄSUUNNITELMAN KOKOAMINEN	14
KYLÄSUUNNITELMAN JULKISTAMINEN	14

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

ARVOISA KYLÄTOIMIJA

Opas kyläsuunnitelmaan kokoamiseen on Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry:n hallinnoiman Maakunnan Mainiot Kylät-kehittämishankkeen laatima apuväline kyläsuunnitelman tekoon. Kyläsuunnitelma kertoo kylästä, sen historiasta, nykytilasta ja tulevaisuudesta. Siihen on koottu kylän jo saavutetut tavoitteet eli mitä kylä tänä päivänä on, sekä ne mitä tulevina vuosina tul-laan tavoittelemaan. Sen avulla kyläyhdistys voi asettaa toiminnalleen tavoitteita ja lisäksi sii-tä on merkittävä hyöty haettaessa avustuksia. Kyläsuunnitelmasta hyötyvät alueen vakituis-ten asukkaiden lisäksi myös kesäasukkaat. Kyläsuunnitelma on myös oiva apuväline markki-noitaessa kylää ja se auttaa saamaan kylälle lisää asukkaita.

Kattavasti laadittu kyläsuunnitelma auttaa kylää myös saamaan äänensä kuuluviin. Kylä-suunnitelma tulee siis viedä myös kunnan päättäjien tietoon, jotta kylän aktiivisuus tulee tiettäväksi myös päätöksenteossa. Kyläsuunnitelman teko edesauttaa myös kylän yhteisöllii-syyttä, kun suunnitelmaa lähdetään kokoamaan yhdessä pienissä tai vähän suuremmissa ryhmissä. Suunnitelma voidaan julkaista esimerkiksi oman kylän kyläpäivillä, jolloin se voi saada myös julkisuutta ja kannustaa näin muitakin kyliä suunnitelman tekoon.

Tämän oppaan avulla voidaan myös päivittää jo olemassa oleva kyläsuunnitelma. Suunnitel-ma tulisi laatia säännöllisesti muutaman vuoden tähtäimellä ja sen laatineen organisaation tulee huolehtia sen tavoitteiden toteutumisesta. Kyläsuunnitelman avulla voidaan laatia vaikkapa yhdistyksen vuosittainen toimintasuunnitelma. Kyläsuunnitelmaa laadittaessa tulee kuitenkin muistaa kohderyhmä: Kyläsuunnitelma tehdään kyläläisiä varten!

Olemme kehittäneet kyläsuunnitteluun kolme teemaa: turvallinen kotikylä, palveleva kotiky-lä ja viihtyisä kotikylä. Näiden teemojen ympärille voitte halutessanne rakentaa sellaisen ky-läsuunnitelman, joka vastaa parhaiten juuri teidän kyläanne. Teeman ympärille tulevat seikat löytyvät vaikkapa kylän ikärakenteesta, elinkeinorakenteesta tai olemassa olevista ja/tai ta-

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

voitelluista palveluista. Teemat toimivat suunnitelmassa punaisena lankana, jonka ympärille suunnitelma rakentuu. Teemoihin liittyviä seikkoja voi löytyä myös yritystoiminnasta jota kylällä jo on tai jota sinne kipeästi tarvitaan (esimerkiksi lasten päivähoito tai vanhusten hoivapalvelu).

Tämän oppaan laatimisessa on käytetty apuna Tarja Niskasen PSK-aikuisopiston Kylävalakiat-hankkeessa ja Miia Latvalan Kipinää Kylille-hankkeessa laatimia kyläsuunnitelmaoppaita.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

KYLÄSELVITYS

Kyläselvityksellä kartoitetaan kyläsuunnitelman lähtökohdat. Sen pohjana voidaan käyttää vanhoja kyläsuunnitelmia, kylällä toteutettujen hankkeiden tietoja, haastatteluja ja kyselyitä. Toteutustapoja voi myös olla useita. Tärkeintä selvityksen laatimisessa on kuitenkin se, että sillä selvitetään mitä kyläläiset kylälleen tarvitsevat ja mitä he ovat kylälle jo saaneet. Hankkeiden onnistunut läpivienti edesauttaa avustuksien saamista niihin myös tulevaisuudessa.

KYSELY KYLÄLÄISILLE

Kyläsuunnitelman pohjana voidaan käyttää kyläläisille laadittavaa kyselyä, joka voidaan toteuttaa sähköpostitse, kirjeitse tai haastatteluilla. Kyselyllä tiedustellaan kyläläisten toiveita, tarpeita ja innokkuutta yhteisten asioiden hoitamiseen. Kyselyn myötä kyläyhdistys voi löytää toimintaansa uusia aktiiveja.

Kyselyssä voidaan tiedustella esimerkiksi millaisena kyläläisevät toivovat näkevänsä kylän tulevaisuudessa, mitä muutoksia he kylälle haluaisivat tai onko heidän mielessään jokin kaikille kyläläisille tarpeellinen hanke. Teeman valintaa voidaan myös tiedustella tällä kyselyllä, mikäli kylä ei ole selkeästi jo profiloitunut tiettyyn teemaan. Kyselyn kautta kyläyhdistys voi saada uusia ideoita esimerkiksi harrastuspiireihin, joita kyläläiset voivat toteuttaa.

Esimerkkikysymyksiä kyläkyselyyn löydät sivulta

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

HISTORIA

”Ymmärtääksesi nykyisyyttä sinun täytyy tuntea menneisyys”

Kylän historia kertoo siitä miksi kylä on tänä päivänä sellainen kuin on. Historia-osuus siirtää perinnetietoa kylästä aina sukupolvelta toiselle ja aina uuden kyläsuunnitelman alussa voidaan edellisen suunnitelman toteutuneet tavoitteet siirtää historiankirjoihin. Näin kylä elää, muodostuu historiaa.

Kylähistoriikkeja on saatettu koota jo aiemmin, joten ne kannattaa hyödyntää. Iäkkäämpien kyläläisten haastattelut tuovat myös haastattelun lähemmäs kyläläisiä, ihmisten tarinat ja kokemukset tapahtuneista ovat usein todella mielenkiintoista luettavaa. Menneistä voi löytää myös ideoita kyläsuunnitelmaan: herätetään henkiin tanssilavaperinne tai jokin muu kylällä vahvasti toiminut tapahtuma. Pyörää ei tarvitse keksiä uudelleen, mutta aiemmin järjestetyn tapahtuman voi myös modernisoida.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

NYKYTILA

SIJAINTI

Kylän sijainnin voi ilmaista karttojen avulla. Kuvia voi olla useampi, esimerkiksi sijoittuminen suomen karttaan, sijoittuminen Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan sekä sijoittuminen kunnan sisällä. Etäisyydet kunnan keskustaankin sekä lähikaupunkeihin ovat tärkeitä, ne kertovat kylän sijainnista paljon enemmän kuin piste kartalla.

ASUKKAAT

”Kylä ei ole vain paikka, se on myös ihmiset”

Kylän ikärakenne voidaan kuvata taulukolla, jota voidaan avata tekstissä. Ikärakenne kertoo myös kylän profiilista ja palveluiden kysynnästä; suuri lasten ja nuorten aikuisten määrä kertoo päivähoitoon ja mahdollisesti jopa kyläkoulun tarpeesta, kun taas eläkeläisten ja ikääntyvien määrä kotipalveluiden, kylätalkkarin tai jopa vanhusten hoitokodin tarpeesta.

PALVELUT

Palvelut-osiossa kerrotaan kylältä löytyvistä palveluista. Kylän yritystoiminnan nostaminen esiin kyläsuunnitelmissa on myös hyvä markkinointikeino kylän yrityksille. Mikäli kylällä on palveluita verrattain vähän, voidaan kuvata lähimpien peruspalveluiden sijainti. Myös julkisen liikenteen ulottuminen kylälle on hyvä mainita. Osana kyläsuunnitelmaa voidaan julkais- ta myös kylän puhelinluettelo, josta löytyy alueen yrittäjien yhteystiedot sekä myös muita palveluita, esimerkiksi kyläntalon vuokrauksesta huolehtiva henkilö, teiden auraaja, jne.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kyläkyselyssä voidaan myös kysyä asukkaiden toiveita eri palveluille. Joitakin palveluita voidaan järjestää yhteistyössä kiertävänä palveluna muiden kylien ja kunnan kanssa. Tästä toimivia esimerkkejä ovat kampaaja, hieroja, jalkahoitaja sekä terveydenhoitaja. Kyläyhdistys voi tarjota yrittäjälle tilat vastaanottoon esimerkiksi kerran kuussa. Tällainen yhteistyö nostaa myös kyläntalon käyttöastetta.

JÄRJESTÖT JA YHDISTYKSET

”Yhdessä tekemällä onnistutaan!”

Suunnitelmaan kannattaa kirjata kylällä toimivat järjestöt ja yhdistykset yhteystietoineen. Kannattaa myös mainita mitä kukin yhdistys tekee, sillä tällä tavalla voi tulla esille kysymys toimiiko kylällä yhdistyksiä liikaa tai tekevätkö jotkin yhdistykset samoja asioita? Joissain tapauksissa tällainen tarkastelu voi johtaa yhdistysten voimakkaampaan yhteistyöhön ja lopulta yhdistymiseen, joka taas tuo toimintaan tehokkuutta.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

TEEMA, TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Kolmen t:n muistilista auttaa tulevaisuuden suunnittelussa. Kylän tulevaisuus koostuu kahdesta tapahtumaketjusta: siitä, mikä syntyy kyläläisten toiminnan tuloksena ja siitä, mikä syntyy kunnan päätösten tuloksena. Ensimmäisen tapahtumaketjun onnistuminen ja ylipäättään sen olemassaolo voi vaikuttaa positiivisesti toiseen tapahtumaketjuun, jossa päätetään kylien avustuksista, palveluista ja asemasta kuntakentässä.

SWOT-ANALYYSI

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
MAHDOLLISUUDET	UHAT

Swot-analyysillä voidaan ilmentää kylän vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. Yläpuolella taulukossa on kylän nykytila ja alapuolella tulevaisuus.

Kylän vahvuudet voidaan nähdä etuna markkinoidessa kylää uusille asukkaille. Tulee myös miettiä miten mahdollisuuksia voidaan kehittää edelleen. Suunniteltaessa tulevaisuutta ja palveluiden lisäämistä kannattaa huomioida kylän mahdollisuudet. Heikkoudet tulee yrittää poistaa ja uhat torjua.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

TEEMA

Teema-osioon voidaan määritellä se, millainen kylän halutaan olevan kyläsuunnitelman toteutumisen loppuun mennessä. Teeman toteutumiseen vaikuttavat konkreettiset tavoitteet sekä toimenpiteet. Mitä kylä haluaa olla viiden tai kymmenen vuoden kuluttua?

Turvallinen Kotikylä

Esimerkkejä teemaan Turvallinen Kotikylä:

- Terveystarkkailijan vastaanotto esim. kerran kuukaudessa kyläntalolla
 - Verenpaineen mittaus, verensokerin mittaus, yms.
- Kotisairaanhoidon
- Kyläväestö
- Kylän toimintaryhmä, joka on tarvittaessa onnettomuus- ja kriisitilanteissa paikalla ennen viranomaisia (Lisätietoa: Taatusti Turvassa-hanke)
- Kyläkoulu
 - Tuovatko oppilaiden koulukuljetukset muualle todellisia säästöjä?

Viihtyisä Kotikylä

Esimerkkejä teemaan Viihtyisä Kotikylä:

- Uimaranta
- Kesäkioski/kauppa
 - Nuorten kesätyöpaikat
- Siivoustalkoot

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

- Harrastukset
 - Kansalaisopiston piirit
 - MSL tukee opintopiirejä, lisätietoa www.msl.fi
- Kesätahtumat
 - Markkinat, urheilukilpailut
 - Mahdollisuus varainkeruuseen
- Matkat

Palveleva Kotikylä

Esimerkkejä teemaan Palveleva kotikylä:

- Kauppa-auto/tilauspalvelu kauppiaalta
- Kampaaja, hieroja, jalkahoitaja, kosmetologi
 - Paikallinen yrittäjä, jolle kyläyhdistys voi tarjota paikan vastaanottoon esim. kerran kuussa
- Siivousrinki
- Mökki- ja kylätalkkari
 - Tuo helpotusta arkeen ja lomaan
 - Teiden auraukset, rännien puhdistukset...
- Toimiva tietoliikenne
 - Laajakaista kaikille!

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

TAVOITTEET

”Pilvilinnoista maan pinnalle, taivaanrannan maalauksesta tosi toimiin”

Tavoitteissa luodaan raamit sille, mitä kylän elävöittämiseksi ja parantamiseksi tullaan tekemään. Tavoitteita voivat olla uimarannan tai tieverkoston parantaminen, kyläntalon tai vanhan kyläkoulun perusparannus ja käyttöasteen kohottaminen, kyläyhdistyksen toiminnan aktivoiminen ja uusien toimijoiden houkuttelu mukaan toimintaan. Mitä enemmän toimijoita on, sitä parempi tulevaisuus kylällä on.

TOIMENPITEET

”Kuka, mitä, miten, milloin?”

Tavoitteiden määrittämisen jälkeen tulee selvittää toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Ensiksi tulee selvittää onko jonkin tavoitteista sellainen, että se voidaan viedä eteenpäin omana hankkeenaan esimerkiksi leader-rahalla. Joihinkin tavoitteisiin voidaan saada apua kunnalta, esimerkiksi tiestön tai vesistön parannus. Eri tavoitteita varten kannattaa muodostaa työryhmä/jaos, joka vastaa omalta osaltaan tavoitteen toteutumisesta.

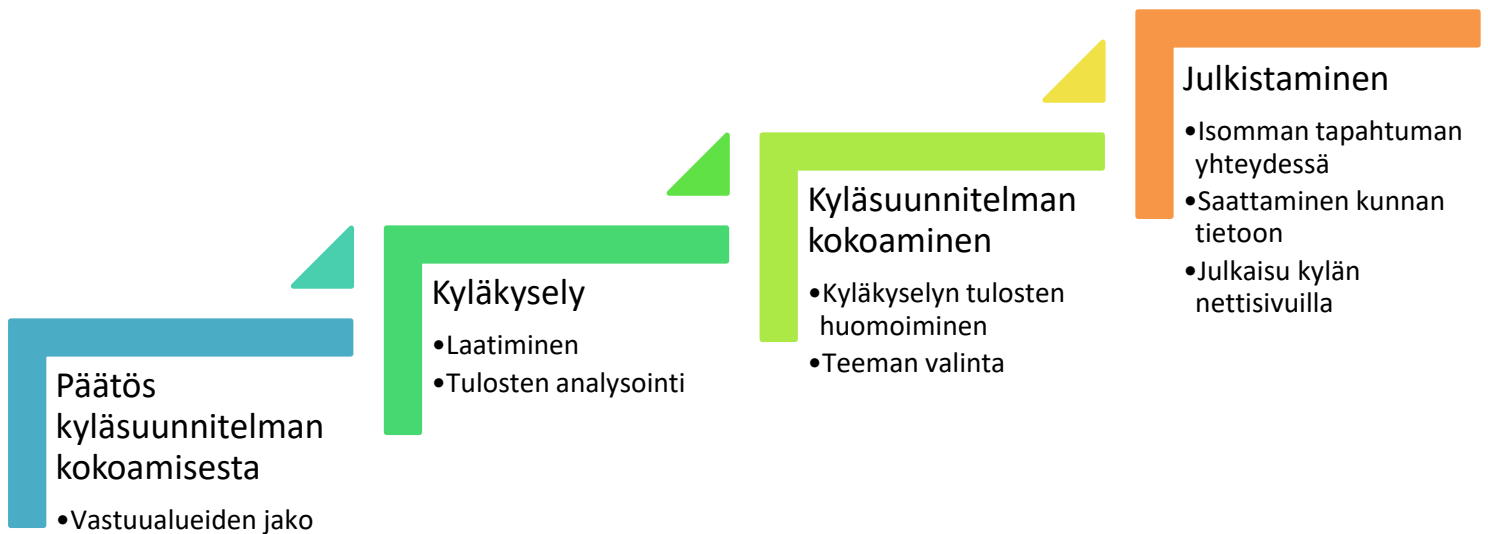
Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

KYLÄSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Kyläsuunnitelman suunnittelu, kokoaminen ja julkistaminen voidaan suorittaa seuraavasti:

PÄÄTÖS KYLÄSUUNNITELMAN KOKOAMISESTA

Päätös kyläsuunnitelman kokoamisesta voidaan tehdä joko virallisesti tai epävirallisesti. Virallisesti tehtynä sen tekoprosessin aloittaminen tulee merkityksi kylä- tai asukasyhdistyksen pöytäkirjoihin. Samalla merkitään ylös vastuualueet eri henkilöille. Laaditaan myös aikataulu, jota suunnitelman teossa noudatetaan.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

KYLÄKYSELY

KYLÄSUUNNITELMAN KOKOAMINEN

KYLÄSUUNNITELMAN JULKISTAMINEN

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus